

Bhardwaj & Co. Bombay v. M/s. Jain Solvent Oil Mills Pvt. Ltd.
Patiala (S. S. Sodhi, J.)

ਐਸਐਸ ਸੋਦੀ ਜੇ.

ਭਾਰਦਵਾਜ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਬੰਬੇ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਜੈਨ ਸੋਲਵੈਂਟ ਆਇਲ ਮਿਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ. ਲਿਮਿਟਡ, ਪਟਿਆਲਾ, -ਰਿਜ਼.

1982 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1038 .

14 ਨਵੰਬਰ 1983

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (1908 ਦਾ V)— ਧਾਰਾ 20— ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ (1930 ਦਾ HI)— ਧਾਰਾ 39— ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ (1872 ਦਾ IX)— ਧਾਰਾ 49 ਅਤੇ 91— ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਉੱਥੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮਾਲ ਦਾ — ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਬੰਬਈ ਲਈ ਸੀ — ਮਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ — ਸੂਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ—ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ—ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ— ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ (1) ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜਾਂ (2) ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਮ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਸਿਰਫ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਡੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੰਬਈ ਲਈ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਫਿਰ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ, 1930 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਸਿਰਫ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ।

(ਪਾਰਾ 7, 8 ਅਤੇ 10)।

115 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1982 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਧ ਲਈ ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ.

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੇ. ਐਸ. ਥਾਪਰ, ਦੀਪਕ ਥਾਪਰ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਮ. ਐਸ. ਜੈਨ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ. ਐਸ. ਸੋਦੀ, ਜੇ.

(1) ਇੱਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਫਰਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੈਨ ਸੋਲਵੈਟ ਆਇਲ ਮਿੱਲਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੈ। 2,56,917.17 ਪੀ.ਐਸ. ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਫਰਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ਼ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਬੰਬਈ ਤੋਂ।

(2) ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਫਰਮ ਵੱਲੋਂ ਮੁਦਈ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੂੰ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਦਵਾਜ਼ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਬੰਬਈ ਮੁਦਈਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(3) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ, 1930 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(4) ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਾਲ ਬੰਬਈ ਰੇਲ-ਹੈੱਡ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਐਸ. ਥਾਪਰ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਸਿਰਫ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਬੰਬਈ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(5) ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਜੀ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਭੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਵਿਚ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮਲਪਤ ਮੋਤੀਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

“ਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉੱਥੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੈਰ-ਡਿਲਿਵਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਆਮ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਡਿਲਿਵਰੀ, ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 91 ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੇਲ ਆਫ ਗੁੱਡਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 39 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਲਿਵਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਆਮ ਕੈਰੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ

**Bhardwaj & Co. Bombay v. M/s. Jain Solvent Oil Mills Pvt. Ltd.
Patiala (S. S. Sodhi, J.)**

(1) ਏਆਈਆਰ 1957 ਮਦਰਾਸ, 2011

ਵਿਕਰੇਤਾ ਦਾ ਜੋਖਮ, ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ "ਰੇਲ 'ਤੇ ਮੁਫਤ" ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਆਮ ਕੈਰੀਅਰ ਜਿਵੇਂ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਠੇਕਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸਥਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਸਲ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਦ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਟਾਟਾ ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ (2) ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟਾਟਾ ਨਗਰ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵੱਲੋਂ ਨੰਗਲ ਵਿਖੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲ ਰੇਲਵੇ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੇਲਵੇ ਰਸੀਦ ਵਿੱਚ ਖੋਪ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨੰਗਲ ਵਿਖੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੰਗਲ ਵਿਖੇ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਾਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਵੀ ਨੰਗਲ ਵਿਖੇ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਟਾਟਾ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ, 1930 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ।

(7) ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, *ਦੇਸੀ ਵੀਰਭਦਰਾਯ ਵੈਂਕਟਾ ਸੁਬਾਯਾ ਫਰਮ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ* (3) ਵਿੱਚ ਜਗਮੋਹਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਏਆਈਆਰ 1965 ਪੀ.ਬੀ. 143.

(3) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1962 ਏਪੀ 338

ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ (1) ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜਾਂ (2) ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ

ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। "

(8) ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ, 1930 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਮ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਸਿਰਫ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੇਡ ਡਿਲਿਵਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਬਈ ਲਈ ਸਮਾਨ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਾਲ। ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਬਰੇਨ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਮੰਦੇਨਜ਼ਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਸਿਰਫ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(9) ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਐਸ. ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਸਾ ਮੂਸਾ ਸ਼ੁਗਰ ਵਰਕਸ ਪ੍ਰਾ. ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਚੁਨੀਲਾਲ ਚੌਰੌਰੀਆ (4) ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਾਲ-ਮੁਨਸ਼ੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਨੂਰ ਇਲਾਹੀ ਅਬਦੁਲ ਅਲੀ (5)। ਇਹਨਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲ ਉਸ ਥਾਂ ਲਈ ਡਿਲਿਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਸਥਿਤ ਸੀ।

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

(4) ਏਆਈਆਰ 1975 ਗੁਹਾਟੀ 34.

(5) ਏਆਈਆਰ 1934 ਲਾਹੌਰ 44

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ